

Radimo na izradi RANG LISTE domaćih visokih učilišta

JASMINA HAVRANEK,
RAVNATELJICA
AGENCIJE ZA
ZNANOST I VISOKO
OBRAZOVANJE: OVE SE
GODINE NA STUDIJSKE
PROGRAME ŽELJELO
UPISATI 36.253 KANDIDATA,
JOŠ 2015. BILO IH JE 42.739

SAŠA PAPARELLA
 sasa.paparella@poslovni.hr

Agenciji za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) nedavno su prezentirani porazni rezultati istraživanja o namjerama mladih ljudi nakon završetka srednje škole.

O tom problemu, ali i o astanju u visokom obrazovanju općenito, razgovarali smo s Jasminom Havranek, ravnateljicom AZVO-a.

KAKO KOMENTIRATE ČINJENICU DA ČAK 53 POSTO HRVATSKIH SREDNJOŠKOLACA SMATRA DA JE ZA NJIH NAJPOŽELJNIJE MJESTO ZA ŽIVOT I RAD NEGDJE IZVAN RH?

To je ozbiljan podatak i treba ga analizirati studiozno, bez senzacionalizma. Ja to prvenstveno vidim kao priliku da se približimo mladima i poziv svima nama – i akademskoj zajednici i donositeljima javnih politika – da budemo oslonac mladim ljudima, da čujemo njihov glas i da ga uvažimo. Ne zaboravimo da ovdje govorimo o potpuno novoj generaciji, koja je vrlo mobilna i kojoj je cijeli svijet na dlanu. Ta mladost s punim pravom očekuje mnogo od donositelja odluka. Potrebna nam je mirna savjest da bismo mlade mogli pozvati da ostanu u Hrvatskoj, moramo imati nešto konkretno što ćemo im ponuditi.

S druge strane, potrebno je biti realan i demistificirati neke mitove. Nažalost, mnogi naši visokokvalificirani mladi u inozemstvu rade niže kvalificirane poslove. Nema mnogo onih koji se zapošljavaju u struci i rade dobro plaćene poslove u istom rangu sa visokoobrazovanim domaćinima.

Čini mi se da se glas mladih ovim istraživanjem poprilično dobro čuo, a to nam je i bio cilj – sada treba prestat plakati nas svojom sudbinom i perpetuirati pesimizam, te se ozbiljno uhvatiti u koštac s problemima.

KOLIKI POSTOTAK GRAĐANA RH IMA FAKULTETSKU DIPLOMU?

Prema podacima Eurostata za 2017., u dijelu stanovništva RH između 15. i 64. godine starosti bilo

je 20,6 posto visokoobrazovanih. Prema agendi Europa 2020. cilj je osigurati da najmanje 40 posto osoba između 30. i 34. godine završi tercijarno obrazovanje.

To je ambiciozan plan, no nije neizvediv. Visoko obrazovanje danas je postalo gotovo normativno – preko 80 posto hrvatskih srednjoškolaca želi studirati.

SVE MANJE HRVATSKIH STUDENATA USPIJEVA DIPLOMIRATI?

Da, broj diplomanata pada – 2012. smo imali 36.964 studenata koji su diplomirali na hrvatskim visokim učilištima, a 2017. taj je broj pao na 32.728. Isto tako, 2015. u Nacionalnom sustavu prijava na visoka učilišta imali smo registrirano 42.739 kandidata koji su željeli upisati neki od studijskih programa, a ove je godine taj broj svega 36.253.

Ukupan broj studenata koji su studirali na visokim učilištima u Hrvatskoj u akademskoj godini 2016./17. bio je 165.195. I taj je broj također u padu – primjerice, 2011./12. on je iznosio 197.418. Riječ je o globalnom problemu, on je posljedica loših demografskih trendova, koji se odražavaju na sve sfere društva, pa tako i na obrazovanje. Nedavno sam čitala zanimljiv članak o si-

SLAVKO MIČOVIĆ/PIXSELL

tuaciji u Rusiji – tamo ove godine očekuju veliki pad u broju prijava na njihova visoka učilišta, a razlog je rapidno smanjivanje demografskog udjela mladih u populaciji. Broj studenata na ruskim visokoobrazovnim institucijama u zadnje tri godine pao je čak 40 posto.

Mnoga se njihova privatna učilišta zbog takve situacije suočavaju s mogućnošću bankrota, te sve više promišljaju o načinima privlačenja stranih studenata. Drugi problem je velika stopa odustajanja u visokom obrazovanju, što je također globalni problem.

U Hrvatskoj ta stopa iznosi čak 40 posto. Istina, velik je i ulaz u sustav visokog obrazovanja. Prema istraživanju koje smo proveli, preko 80 posto srednjoškolaca namjerava studirati – 97,5 posto gimnazijalaca i čak 72,4 posto strukovnjaka. Studirati žele i oni sa lošijim ocjenama, pa je realno i za očekivati da će mnogi od njih po putu posustati.

U MEDIJIMA SE ČESTO KOMENTIRA LOŠ PLASMAN DOMAĆIH SVEUČILIŠTA NA SVJETSKIM RANG-LISTAMA, NO JESU LI UISTINU SVE ONE RELEVANTNE?

Rezultati rangiranja variraju od slučaja do slučaja ovisno o broju ili vrsti korištenih pokazatelja. Pokazatelji obično uzimaju u obzir znanstvene, pedagoške, administrativne i socio-ekonomske aspekte poput omjera broja studenata i nastavnika, nastave i istraživanja, stope napuštanja studija, zadovoljstva studijem, mogućnostima zaposlenja.

Kako naša visoka učilišta djeluju i u europskom kontekstu, važno je promatrati njihovu kvalitetu u svjetlu međunarodno prihvaćenih pokazatelja koji se koriste u rangiranjima diljem svijeta.

Zasad, u Hrvatskoj nemamo nacionalno rangiranje. U tom smislu, u AZVO-u smo započeli s razvojem metodologije usporedbe kvalitete visokih učilišta i njihovog klasificiranja i rangiranja, imajući u vidu ograničenja koja takve metodologije neupitno imaju, te heterogenost visokih učilišta.

Vjerujemo da će taj alat pružiti transparentnu informaciju dionicima te pomoći visokim učilištima u samoprocjeni i strateškom pozicioniranju.

AGENCIJA KOJU VODITE POKRENULA JE PROJEKT 'FAKSIRANJE' – KOLIKO HRVATSKI MATURANTI ZNAJU O PRIJELAZU U SUSTAV VISOKOG OBRAZOVANJA, VRSTAMA VISOKIH UČILIŠTA I STUDIJSKIH PROGRAMA?

Naša su istraživanja pokazala da se, kada je riječ o obrazovnom sustavu, mladi ljudi osjećaju neinformirani i da većinu informacija dobivaju iz neformalnih izvora.

Naša je ideja da u toj šumi informacija s kojom se susreću, dobiju onu pravu. Isto tako, želimo pomoći i roditeljima koji možda nisu najbolje upoznati

KVALITETA VAŽNIJA OD BROJA STUDIJSKIH PROGRAMA

U RH trenutno se izvodi 1358 akreditiranih studijskih programa – da li je to dovoljno za praćenje svjetskih trendova, razvoja novih tehnologija, ali i lakšeg zapošljavanja?

Više od broja, naglasak treba staviti na kvalitetu. Naša visoka učilišta imaju jako dobar potencijal – sva visoka učilišta koja smo akreditirali u zadovoljavajućoj mjeri ispunjavaju europske standarde i smjernice (ESG). Kako naše analize pokazuju, prostor za njihovo napredovanje je prvenstveno u znanstvenoj produktivnosti i internacionalizaciji u najširem smislu ovog pojma te snažnijem povezivanju s tržištem rada. Neke od njih su potreba izmjene i dopune studijskih programa temeljeno na konceptu ishoda učenja, revidiranje ECTS-a, osnaživanje studentske prakse, uvođenje studijskih programa ili kolegija na engleskom jeziku u cilju privlačenja stranih studenata, uključivanje predstavnika iz gospodarstva i ostalih dionika u razvoj i reviziju studijskih programa i rad visokih učilišta....

40
POSTO HRVATA
TREBALO
BI IMATI
FAKULTETSKU
DIPLOMU,
PREMA AGENDI
EUROPA 2020.

s vrstama studija, razinama, razlikom u odnosu na predbolonjsko obrazovanje i slično. Isto tako, AZVO radi na projektu pod nazivom Karijeriranje – riječ je o ciklusu radionica za karijerne savjetnike na visokim učilištima, koji mogu biti izuzetno važan izvor informacija studentima. Time želimo pružiti potporu visokim učilištima u razvijanju usluge profesionalnog usmjeravanja i održivosti karijernih centara. Nastojimo potaknuti osnivanje novih centara i zapošljavanje odgovarajućeg profila djelatnika koji će studentima pomagati u definiranju obrazovnih ciljeva, razvijanju praktičnih vještina koje se traže na tržištu rada, i koji će aktivno doprinosti povezivanju visokog obrazovanja i tržišta rada.

VRIJEME JE UPISA. ZAŠTO JE VAŽNO NAGLAŠAVATI ODABIR KVALITETNIH STUDIJSKIH PROGRAMA?

Vrlo je važno podsjećati na važnost provjere dostupnih podataka o kvaliteti studijskih programa. Ta se kvaliteta potvrđuje akreditacijom. Što to zapravo znači?

Akreditacija jamči, ne samo studentima, nego i poslodavcima i čitavoj javnosti da visoko učilište ispunjava potrebne standarde kvalitete i da su završeni studenti tog visokog učilišta kroz svoje obrazovanje dobili potrebna znanja i vještine, odnosno da studijski program jamči određene ishode učenja. Ujedno, to je i potvrda vjerodostojnosti visokoškolske kvalifikacije koja je priznata i u inozemstvu.

JE LI U HRVATSKOJ PROCEDURA ZA DOBITI AKREDITACIJU VISOKIH UČILIŠTA PRELAGANA ILI PRETEŠKA?

Postupak je zahtjevan, ali naša visoka učilišta pokazala su spremnost na suradnju, spremnost da se mijenjanju i rade na kvaliteti. Shvatili su da jedino tako mogu dati ono najbolje svojim studentima i zajednici, zbog kojih i postoje. Kvaliteta je, dakle, prepoznata kao mehanizam održivosti i konkurentnosti.

Iako smo na početku, moram priznati, nailazili i na otpor, nakon završenog prvog ciklusa re-akreditacije dobili smo dobre povratne informacije svih dionika, i samih visokih učilišta koja su prepoznala brojne koristi od re-akreditacije – počevši od toga da su kroz izradu samoanalize sagledali svoje jake i slabije strane, pa sve do toga da su dobili konkretne preporuke za poboljšanje.

Dovodimo im vrhunske stručnjake iz Europe i svijeta, primjerice sa Sveučilišta u Oxfordu, Cambridgeu, Berkeleyju, sa Instituta Max Planck, pa bih rekla da je to za visoka učilišta i neka vrsta 'besplatnog konzaltinga'.

Vani se to skupo plaća – primjerice, institucionalna akreditacija u Austriji stoji 18 tisuća eura, u Njemačkoj između 18 i 28 tisuća eura. Visoka učilišta u Americi također plaćaju akreditaciju.

Mogli biste sada reći da se mi i tako ne možemo uspoređivati sa SAD-im ili Njemačkom, ali samo sam htjela istaknuti kako ipak cijeli postupak i kod nas ima troškove, koje našim visokim učilištima plaća država. A ono što dobiju je zaista mnogo. Prvi ciklus re-akreditacije je pokazao da među našim visokim učilištima ima izvrsnih, ali dakako, uočeni su i nedostaci na kojima treba raditi.

Vrednovanje je formativni proces, bitna su poboljšanja i neprestani rad na provođenju i osvještavanju kulture kvalitete. Pomaci se događaju, novi ciklus re-akreditacije upravo je započeo i posebno ćemo gledati što se promijenilo u odnosu na prošli ciklus.

JESU LI SVA VISOKA UČILIŠTA U HRVATSKOJ USPJEŠNO PROŠLA POSTUPAK REAKREDITACIJE?

U prvom ciklusu re-akreditacije postupak su prošla 132 visoka učilišta, a u samim je postupcima sudjelovalo više od 600 domaćih i stranih recenzenata. Za polovinu visokih učilišta preporučeno je produljenje dopusnice, a za ostale pismo očekivanja, dok je za četiri visoka učilišta i 28 studijskih programa preporučeno izdavanje uskrate dopusnice.

Sva izvješća kao i preporuke za unaprjeđenje kvalitete javno su objavljeni na našim mrežnim stranicama. S obzirom da sustav znanosti i visokog obrazovanja RH nikada do tada nije bio na ovaj način u cijelosti vrednovan te da smo prvi put dobili cjelovit uvid u njegovu kvalitetu i učinkovitost, rezultate smo odlučili objaviti u publikaciji pod nazivom Analiza petogodišnjeg ciklusa re-akreditacije visokih učilišta (2010. - 2015.).

Analiza je korisna samim visokim učilištima radi usporedbe sa drugim srodnim institucijama, ali i cjelokupnom sustavu, jer objedinjava niz korisnih preporuka namijenjenih donositeljima politika, visokim učilištima i relevantnim tijelima.

KOLIKO VISOKIH UČILIŠTA I PO KOJIM KRITERIJIMA UŽIVA JAVNO FINANCIRANJE?

U Hrvatskoj je osam javnih sveučilišta sa sastavnicama, 11 veleučilišta i tri visoke škole koje se financiraju iz državnog proračuna.

DIPLOME STEČENE U SRBIJI I BIH NAVODNO SE VIŠE NEĆE MOĆI NOSTRIFICIRATI U HRVATSKOJ - HOĆE LI TO UGROZITI PRAVA DRŽAVLJANA RH KOJI TAMO STUDIRAJU?

U postupku priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih na području Bosne i Hercegovine, Agencija za znanost i visoko obrazovanje uzima u obzir službene podatke Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine na način da se u postupku vrednovanja stečene kvalifikacije iz Bosne i Hercegovine utvrđuju i činjenice o tomu da li su ustanove koje su dodijelile kvalifikaciju prošle postupak akreditacije u Bosni i Hercegovini i da li su upisane u Državni registar koji vodi Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine (HEA). Podaci o visokoškolskim ustanovama upisanim u Državni registar akreditiranih visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini stalno su dostupni na mrežnoj stranici HEA-e u dijelu Lista akreditiranih visokoškolskih ustanova u BiH. Isti kriteriji se primjenjuju i kod priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih u Republici Srbiji.

Nadležno akreditacijsko tijelo u Republici Srbiji je Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta Republike Srbije (KAPK) i na njihovoj mrežnoj stranici je također dostupna lista akreditiranih visokoškolskih ustanova u Republici Srbiji.